

POSTANOWIENIE

Dnia 14 grudnia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Józef Iwulski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Zbigniew Korzeniowski

SSN Maciej Pacuda

w sprawie z powództwa J.N.

przeciwko C. S.A. w K.

o premię,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń

Społecznych w dniu 14 grudnia 2022 r.,

zażalenia strony pozwanej na postanowienie Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 14 kwietnia 2022 r., sygn. akt VII Pa 94/21,

uchyla zaskarżone postanowienie.

UZASADNIENIE

Powód J. N. wniósł o zasądzenie od pozwanej C. S.A. z siedzibą w K. na jego rzecz następujących kwot: 8.445,73 zł tytułem premii regulaminowej wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia wniesienia powództwa do dnia zapłaty oraz 165,61 zł tytułem skapitalizowanych odsetek ustawowych wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia wniesienia powództwa do dnia zapłaty.

Pismem z dnia 15 lipca 2020 r. pełnomocnik powoda dokonał modyfikacji powództwa i w miejsce pkt 1 pozwu wniósł o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 10.635 zł brutto wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia wniesienia powództwa do dnia zapłaty.

Wyrokiem z dnia 25 maja 2021 r., V P 265/20, Sąd Rejonowy Poznań-Grunwald i Jeżyce w Poznaniu zasądził od pozwanej C. S.A. z siedzibą w K. na rzecz powoda J. N. kwoty: a) 10.635 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 5 marca 2020 r. do dnia zapłaty tytułem premii za IV kwartał 2019 r., b) 165,61 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 5 marca 2020 r. do dnia zapłaty tytułem skapitalizowanych odsetek.

Nadto, Sąd Rejonowy zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 2.700 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego; nakazał ściągnąć od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa-Sądu Rejonowego Poznań - Grunwald i Jeżyce w Poznaniu kwotę 1.249,20 zł tytułem zwrotu kosztów sądowych oraz wyrokowi w pkt 1 nadał rygor natychmiastowej wykonalności do kwoty 7.500 zł.

Pozwana spółka zaskarżyła powyższy wyrok w całości.

Wyrokiem z dnia 21 grudnia 2022 r., VII Pa 94/21, Sąd Okręgowy w Poznaniu oddalił apelację oraz obciążył pozwaną kosztami postępowania apelacyjnego i zasądził od pozwanej na rzecz powoda 1350 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego.

W dniu 28 grudnia 2021 r. pozwana złożyła wniosek o sporządzenie uzasadnienia wyroku. Odpis wyroku z uzasadnieniem został doręczony pełnomocnikowi pozwanej w dniu 27 stycznia 2022 r. W dniu 22 marca 2022 r. pozwana złożyła skargę kasacyjną.

Postanowieniem z dnia 14 kwietnia 2022 r., VII WSC(P) 4/22, Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Poznaniu odrzucił skargę kasacyjną.

Sąd drugiej instancji uznał, że skarga kasacyjna wniesiona przez pełnomocnika pozwanej w sprawie rozpoznanej w postępowaniu uproszczonym była niedopuszczalna. Sąd Okręgowy stwierdził, że powód żądał zasądzenia od pozwanego pracodawcy premii w wysokości 10.635 zł. Roszczenie to wynikało z tytułu stosunku pracy. Było to jedyne roszczenie, jakiego powód dochodził w procesie. Pozew J. N. został prawidłowo skierowany do rozpoznania w postępowaniu uproszczonym, bowiem zgodnie z art. 505¹ § 1 k.p.c. w postępowaniu uproszczonym rozpoznaje się sprawy o świadczenie, jeżeli wartość przedmiotu sporu nie przekracza dwudziestu tysięcy złotych, a w sprawach o

roszczenia z rękojmi lub gwarancji - jeżeli wartość przedmiotu umowy nie przekracza tej kwoty. Wobec powyższego Sąd nie wydał w toku postępowania postanowienia o rozpoznaniu sprawy z pominięciem przepisów o postępowaniu uproszczonym.

Apelacja pozwanej spółki została również skierowana do rozpoznania w postępowaniu uproszczonym. Sąd drugiej instancji wywiódł, że zgodnie z § 162 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2019 r. (jednolity tekst: Dz.U. z 2021 r., poz. 2046), jeżeli pismo wszczynające postępowanie nie odpowiada warunkom formalnym, a z treści pisma wynika, że podlega ono odrzuceniu albo że sprawę należy przekazać innemu sądowi lub innemu organowi, wydanie odpowiedniego orzeczenia lub zarządzenia następuje bez wzywania strony lub uczestnika postępowania.

W zażaleniu na powyższe postanowienie pełnomocnik pozwanej zarzucił naruszenie art. 398⁶ § w związku z art. 398² § 2 pkt 3 oraz w związku z art. 505⁴ § 1 oraz art. 505¹ § 3 k.p.c. jak również art. 398² § 1 k.p.c. - przez nieuzasadnione przyjęcie przez Sąd Okręgowy w Poznaniu, że sprawa rozpoznawana była w postępowaniu uproszczonym w sytuacji, w której na skutek zaakceptowania przez Sąd pierwszej instancji rozszerzenia przez powoda powództwa sprawa rozpoznawana była z pominięciem przepisów o wskazanym postępowaniu, co w konsekwencji oznacza, iż o dopuszczalności skargi kasacyjnej w tym postępowaniu przesądza wartość przedmiotu zaskarżenia w sprawie z zakresu prawa pracy wynosząca powyżej 10.000 zł.

W uzasadnieniu zażalenia żalący się wskazał na niedopuszczalność sytuacji, w której w odniesieniu do powoda i jego czynności procesowych Sądy rozpoznają sprawę w pominięciem przepisów o postępowaniu uproszczonym, mimo braku stosownego postanowienia w tym zakresie, natomiast w odniesieniu do pozwanej Spółki i jej czynności procesowych przepisy o postępowaniu uproszczonym są stosowane ze wszystkimi tego konsekwencjami. Sąd naruszył w ten sposób zasadę równości w postępowaniu. Skoro w sprawie Sąd dopuścił do modyfikacji powództwa i zasądził zgodnie z żądaniem pozwu po jego rozszerzeniu a w konsekwencji sprawa nie była sprawą rozpoznaną w postępowaniu uproszczonym,

to niedopuszczalność wniesienia skargi kasacyjnej wskazana w art. 398² § 2 pkt 3 k.p.c. nie miała zastosowania.

Powołując się na powyższe, zarzuty żalący się wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i nadanie biegu postępowaniu wywołanemu wniesioną przez pozwaną Spółkę skargą kasacyjną od wyroku z dnia 21 grudnia 2021 r. Sądu Okręgowego w Poznaniu oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej Spółki kosztów postępowania według norm przepisanych.

W odpowiedzi na zażalenie powód wniósł o jego oddalenie oraz zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych wraz z odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie należy uznać za uzasadnione.

Postępowanie uproszczone jest postępowaniem odrębnym w ramach procesu. Zastosowane przez ustawodawcę uproszczenia, zmierzające do zwiększenia szybkości postępowania w sprawach drobnych i prostych, polegają z jednej strony na usprawnieniu i optymalizacji postępowania dowodowego oraz odwoławczego przez przyspieszenie i odformalizowanie czynności sądu, z drugiej natomiast na zwiększeniu rygorów formalnych w stosunku do stron, zdyscyplinowaniu ich przy podejmowaniu czynności procesowych oraz na ujednoliceniu formy tych czynności. (por. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 30 maja 2001 r., III CZP 19/01, OSNC 2001 nr 12, poz. 170; Monitor Prawniczy 2002 nr 1, z glosą A. Zielińskiego).

Stosownie do art. 505¹ § 1 k.p.c. w postępowaniu uproszczonym rozpoznaje się sprawy o świadczenie, jeżeli wartość przedmiotu sporu nie przekracza dwudziestu tysięcy złotych, a w sprawach o roszczenia z rękojmi lub gwarancji - jeżeli wartość przedmiotu umowy nie przekracza tej kwoty. Konsekwencją uproszczenia - przyspieszenia rozpoznawania spraw w postępowaniu uproszczonym - jest norma utrwalająca zakres przedmiotowy i podmiotowy sprawy. Zakazuje ona zmian powództwa w zakresie zarówno przedmiotowym (roszczenia

procesowego), jak i podmiotowym. Chodzi o ustabilizowanie już na samym początku postępowania zakresu sprawy i skupienie się na wyjaśnianiu konkretnego roszczenia pomiędzy konkretnymi podmiotami, które znają sprawę od samego początku (zob. P. Pogonowski [w:] Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom. II. Artykuły 367-505(39), red. T. Wiśniewski, Warszawa 2021, art. 505⁴ k.p.c.). W przypadku próby dokonania przez powoda zmiany powództwa polegającego na wystąpieniu z nowym roszczeniem zamiast poprzedniego, sąd powinien tę czynność procesową pominąć i rozpoznać pierwotne żądanie (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 sierpnia 2018 r., I PZ 30/18, OSNP 2019 nr 3, poz. 33).

W rozpoznawanej sprawie doszło do niedopuszczalnej w postępowaniu uproszczonym przedmiotowej zmiany (rozszerzenia) powództwa. W piśmie z dnia 15 lipca 2020 r. pełnomocnik powoda dokonał modyfikacji powództwa i w miejsce dochodzonej pierwotnie kwoty 8.445,73 zł tytułem premii regulaminowej wniósł o zasądzenie od pozwanej z tego tytułu kwoty 10.635 zł brutto wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia wniesienia powództwa do dnia zapłaty. Sąd pierwszej instancji uwzględnił takie rozszerzone powództwo, utrzymując jednak rozpoznanie sprawy w postępowaniu uproszczonym. Również Sąd drugiej instancji (przewodniczący) zakwalifikował sprawę do rozpoznania w postępowaniu uproszczonym. Wskutek rozpoznania sprawy w tym postępowaniu odrębnym, po wniesieniu skargi kasacyjnej przez stronę pozwaną doszło do odrzucenia skargi przez Sąd Okręgowy z powołaniem się na art. 398² § 2 pkt 3 k.p.c.

Rzeczywiście według treści art. 398² § 2 pkt 3 k.p.c. skarga kasacyjna jest niedopuszczalna w sprawach rozpoznanych w postępowaniu uproszczonym, a nie w sprawach podlegających rozpoznaniu w tym postępowaniu odrębnym. Niedopuszczalność skargi kasacyjnej w art. 398² § 2 pkt 3 k.p.c. jest więc odnoszona do rozpoznania sprawy w postępowaniu uproszczonym, choćby niezgodnie z przepisami. Przepis ten odczytany dosłownie prowadzi zatem do uznania, że rozpoznanie sprawy w postępowaniu uproszczonym - choćby niezgodnie przepisami - oznacza niedopuszczalność skargi kasacyjnej. Pogląd taki był przedstawiony w literaturze w stanie prawnym, gdy ten przypadek niedopuszczalności skargi kasacyjnej nie miał znaczenia praktycznego, gdyż w postępowaniu uproszczonym mogły być rozpoznane sprawy o wartości przedmiotu

sporu do 5 tysięcy zł a dopuszczalność skargi - wówczas kasacji - wymagała 10 tysięcy zł wartości przedmiotu zaskarżenia (Kasacja po nowelizacji, PiZS 2000 nr 12, s. 26; tak też G. Wydra: Warunki dopuszczalności kasacji w sprawach z zakresu prawa pracy na podstawie badań aktowych - cz. 1, PiZS 2002 nr 11, s. 9; A. Kincbok: Dopuszczalność skargi kasacyjnej ze względu na przedmiot zaskarżenia, Zeszyty Prawnicze UKSW 2007 nr 1, s. 161-176; T. Zembrzusi: Skarga kasacyjna. Dostępność w postępowaniu cywilnym, Warszawa 2011 Rozdział III. Dopuszczalność sensu stricto skargi kasacyjnej, pkt 5. Ograniczenia *ratione materiae*, s. 196; a w orzecznictwie postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 2020 r., I PZ 18/19, OSNP 2021 nr 3, poz. 26). Jednakże od tego czasu wartość przedmiotu zaskarżenia, od której uzależniona jest dopuszczalność skargi kasacyjnej w sprawach z zakresu prawa pracy nie uległa zmianie i wynosi dziesięć tysięcy zł a w postępowaniu uproszczonym rozpoznaje się sprawy o świadczenie, jeżeli wartość przedmiotu sporu nie przekracza dwudziestu tysięcy złotych (art. 505¹ pkt 1 k.p.c. zmieniony z dniem 1 czerwca 2017 r. przez art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 7 kwietnia 2017 r., Dz.U. z 2017 r., poz. 933). Na tle takiej regulacji istnieje niebezpieczeństwo ukształtowania się wadliwej praktyki sprowadzającej się do rozpoznawania spraw pracowniczych w postępowaniu uproszczonym, w celu wykluczenia prawa strony do wystąpienia ze skargą kasacyjną (tak B. Bieniek: Postępowanie w sprawach z zakresu prawa pracy, pod red. K.W. Barana, Warszawa 2021, Rozdział 10. pkt 10.2.5).

Należy wobec tego przeciwstawić się nadużywaniu stosowania postępowania uproszczonego w sposób prowadzący do rozpoznawania spraw w tym postępowaniu niezgodnie z przepisami, w sposób prowadzący w konsekwencji do umniejszania praw stron do zaskarżania orzeczeń sądu drugiej instancji skargą kasacyjną. Trzeba więc podzielić wykładnię wyrażoną w powołanym postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 30 sierpnia 2018 r., I PZ 30/18, o przysługiwaniu skargi kasacyjnej, jeśli sprawa sprzecznie z art. 505¹ k.p.c. została rozpoznana w ramach postępowania uproszczonego, gdyż nie spełniała przesłanek określonych w tym przepisie. Sąd Najwyższy trafnie wywiódł, że w przypadku, gdy brak było podstaw zakwalifikowania sprawy do postępowania uproszczonego, to Sąd drugiej instancji powinien odstąpić od rozpoznania sprawy w tym postępowaniu. Błędne decyzje

procesowe sądu drugiej instancji (błędne rozpoznanie sprawy w postępowaniu uproszczonym) nie mogą bowiem pozbawiać strony prawa zaskarżenia wyroku skargą kasacyjną, która przysługiwałaby gdyby sąd - zgodnie z przepisami - odstąpił od zastosowania postępowania odrębnego. Strona nie może ponosić negatywnych konsekwencji błędów sądu. Przyjęcie odmiennego poglądu prowadziłoby do niemożliwego do zaakceptowania stanu rzeczy, w którym o dopuszczalności wniesienia skargi kasacyjnej (stanowiącej w pewnym zakresie emanację ustawowo, konstytucyjnie i konwencyjnie gwarantowanego stronie prawa do sądu) decydowałoby nie to, jaki jest rzeczywisty przedmiot sprawy (w tym wartość przedmiotu zaskarżenia determinująca dopuszczalność skargi - art. 398² § 1 k.p.c.), lecz to, czy sądy rozpoznające sprawę nie naruszyły procedury cywilnej, kwalifikując błędnie sprawę (niezgodnie z przepisami) do rozpoznania w postępowaniu uproszczonym. Przepis art. 398² § 2 pkt 3 k.p.c. należy więc rozumieć w ten sposób, że skarga kasacyjna jest niedopuszczalna w sprawach rozpoznanych w postępowaniu uproszczonym zgodnie z przepisami regulującymi to postępowanie.

W związku z tym, że w rozpoznawanej sprawie doszło do nieuprawnionego rozpoznania sprawy w postępowaniu uproszczonym, nie można zaakceptować odrzucenia skargi kasacyjnej. Taki zabieg powodowałby bowiem umniejszenie uprawnień procesowych strony pozwanej pozbawionej możliwości wniesienia skargi kasacyjnej na skutek nieprawidłowego zastosowania przez Sąd przepisów proceduralnych, które wykluczają rozszerzenie powództwa w postępowaniu uproszczonym.

Z tych przyczyn, uznając za uzasadniony zarzut naruszenia art. 398² § 2 pkt 3 oraz w związku z art. 505⁴ § 1 oraz art. 505¹ § 3 k.p.c., jak również art. 398² § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy uchylił zaskarżone postanowienie na podstawie art. 394¹ § 3 w związku z art. 398¹⁶ k.p.c. Oznacza to, że Sąd Okręgowy powinien nadać bieg skardze kasacyjnej wniesionej przez stronę pozwaną.